

Et land under okkupasjon

Vest-Sahara har vært okkupert og nærmest «gitt i gave» mellom land i godt over 100 år. Dette er ikke en gratulasjon, men et søkelys mot en situasjon som alle land i Europa har valgt å overse, skriver Ann Ørjebu.

Vest-Sahara ble i 1884 okkupert av Spania under navnet «Spansk Sahara». Etter mye press fra FN og andre aktører, gikk Spania i 1975 endelig med på å frigi Vest-Sahara og la de bli en selvstendig nasjon. Da FN så la ut en rapport som overraskende nok fortalte om store naturressurser i ørkenlandet, skjønte Spanias makt-overhoder at dette var en mulighet de måtte benytte seg av. I følge rapporten ville Vest-Sahara blant annet bli en av verdens største eksportører av det verdifulle mineralet fosfat, som det var rikelig av rundt byen Boukra, nord i landet.

I all hemmelighet inngikk derfor Spania en avtale med Marokko og Mauritania for å få «sin» del av kaken selv om Spania selv måtte forlate Afrika. Avtalen lød slik at de to nabolandene kunne få hver sin del av Vest-Sahara, mot at Spania fikk en stor del av fosfat-inntektene fra landet, samt fiskerettigheter.

Både Marokko og Mauritania overrumplet Vest-Sahara før spanske styrker hadde trukket seg ut. Med andre ord ble det en vanskelig kamp for Polisario (frigjøringsbevegelsen som kjemper for å frigjøre Vest-Sahara), som måtte kjempe mot fiendtlige styrker både i nord og i sør. Når Mauritania etter hvert trakk seg

Illustrasjonfoto: Colourbox.com

ut av området, overtok Marokko også denne delen.

Marokko mente de hadde rett på Vest-Sahara, og at landet alltid hadde tilhørt deres territorium. Etter marokkansk initiativ ble derfor saken i 1975 brakt inn for FNs generalforsamling, med anmodning om å be Den internasjonale domstol i Haag om en rådgivende uttalelse om territoriets status. Domstolen fant ut at området verken var undergitt Marokkos eller Mauritanias suverenitet.

I 1991 ble det inngått en våpenhvileavtale mellom Vest-Sahara og Marokko. Som en del av denne avtalen, ble partene enige om at en folkeavstemning skulle gjennomføres i 1992. Gjennom avstemningen skulle lokalbefolkningen selv få avgjøre om de ville bli selvstendige eller innlemmes i Marokko.

Men Marokko nekter fortsatt for at denne avstemningen skal finne sted.

Ettersom territoriets status ikke er avgjort, behandles saken i FN som Afrikas siste uløste kolonispørsmål. Den Saharawis-

ke Arabiske Demokratiske Republik (SADR) er nå anerkjent av mer enn 80 stater på alle andre kontinenter enn Europa, og er et fullverdig medlem i den Afrikanske Union.

Siden okkupasjonen i 1975, har flertallet av saharawiene bodd i flyktingleirer i Algerie. Der holder også eksilregjeringen SADR til, som ble dannet samme år. Ved å bryte en av de mest fundamentale menneskerettighetene, retten til selvbestemmelse, har Marokko overtrampet en hel nasjon. Saharawiene er på flukt mens Marokko, med god hjelp fra omverdenen, utnytter og selger alt landet har av ressurser. Til og med sanden har de tatt, og har ved hjelp av den lagd den ene av Kanariøyene på kunstig vis.

Men det er stille i korridorene, Marokko vil med all sannsynlighet forbli i Vest-Sahara til store og mektige land som for eksempel USA og Frankrike motsetter seg okkupasjonen, og anerkjenner Vest-Sahara som et selvstendig land. Norge er også stille. I geografisk størrelse kan vi ikke kalles store, men vi er likevel vik-

tige i verdenssammenheng. Dette vet Marokko, og de følger faktisk med på hva vi mener om saken og hva vi foretar oss. Hvilket er absolutt ingenting.

Så hva kan vi gjøre?

Saken er veldig omfattende, og det kan være vanskelig å få grep på den. FNs sikkerhetsråd kan ikke bli enige om annet enn en forhandlingsløsning mellom partene. En gammel krig som blusser opp på ny vil ikke bringe en militær løsning, men innebære en risiko for hele Nord-Afrika. Det vil også gi konsekvenser for Europa.

Denne saken er alt annet enn lett, men det er heller ikke enkelt å smuldre opp en betongblokk med dine egne hender. Den må rugges og løsne bit for bit, til sist vil den ved hjelp av tålmodighet og vilje gå helt fra hverandre. Slik kan vi også ta fatt på okkupasjonen.

Oppfordringen fra Kurt Mosgaard (tidligere sjef for FNs fredsoperasjon i Vest-Sahara – MINURSO) er at vi får folk dit, rydder miner, snakker om det og gjør det kjent. Man kan komme langt på vei bare ved å øke kjennskapen til konflikten og områdene. Det er bare snakk om å treffe de rette menneskene.

Vi må få Norge til å kommunisere med andre land, for vi er ikke store nok alene.

Industri Energi oppfordrer alle andre forbund, organisasjoner og enkeltmennesker om å være med og støtte kampen om et fritt Vest-Sahara. Det finnes grenser for hvor lenge noen klarer å kjempe på egenhånd, vi ønsker å vise at de ikke lenger står alene. Nå har Europa vært tause lenge nok.

Ann Ørjebu,

Ungdomsutvalget i Industri Energi